

Ontmoetingscentra en vrijwilligerswerk voor mensen met dementie, een effectieve combinatie

Prof.dr. Rose-Marie Dröes, afd Psychiatrie, Amsterdam UMC/VUmc

Ontmoetingscentra al 26 jaar succesvol

Persoon met dementie

- dagsociëteit (3dgn/week)
(re)creatieve activiteiten
belevingsgerichte activiteiten
psychomotorische groepstherapie

**Sociaal
geïntegreerd**

Mantelzorg

- informatie bijeenkomsten
• gespreksgroep
• respijtzorg
• zorgcoördinatie

Voor beiden

- spreekuur
• centrumoverleg
• sociale activiteiten

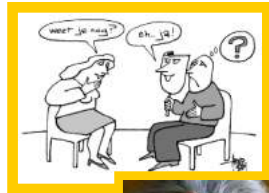

Persoonsgericht

Psychosociaal perspectief

Praktische aanpassing aan beperkingen

1. Hoe ervaren mensen hun eigen beperkingen?
2. Accepteren zij hulp van anderen/ zorgverleners?

Emotionele aanpassing

3. Lukt het emotioneel evenwicht in evenwicht te blijven?
4. Is het zelfbeeld veranderd?
5. Hoe kijken mensen aan tegen de onzekere toekomst

Sociale aanpassing

6. Hoe gaat men om met omgeving van Ontmoetingscentrum
7. Lukt het om sociale relaties aan te gaan/te onderhouden?

Ontmoetingscentra bewezen effectief

Ontmoetingscentra versus reguliere dagbehandeling

Persoon met dementie

(1994-1996, 2000-2003, 2014-2017)

- Minder gedrags- en stemmingsproblemen
 - minder inactiviteit en niet-sociaal gedrag
 - minder depressief gedrag,
- Meer zelfwaardering (KvL)
- Tendens tot uitstel van verpleeghuisopname na 7mnd 4% van OC en 30% van dagbehandeling opgenomen

Mantelzorgers

- meer gevoel van competentie
- minder belastinggevoel
- minder psychosomatische klachten bij eenzame mz

Ontmoetingscentra in Nederland

165

Van 2004-2019
11 → 165
+ 32 buitenland

Engeland (9)

Italië (15)

Polen (3)

Aruba (1)

Spanje
(Zamora 1)

Australië (2)

Suriname (1)

(Japan)

(Ohio)

(Chili)

Ontmoetingscentra 3.0 project (2016-2019)

Dementiecoach

Slechts 10-20% van mensen met dementie gebruikt dagvoorzieningen

Kenniscentra in
De wijk

Beter tegemoet komen
aan individuele variatie
in behoeften en
voorkeuren

STAR

Skills Training and Re-Skilling
for Carers of People with Dementia

DemenTalent

Vrijwilligerswerk obv
van interesse,
talenten en
mogelijkheden

“Twee jaar geleden moest ik stoppen met werken, ik mocht niet meer voor de klas. Nu twee jaar later sta ik hier, op een ROC, met een prijs en kan ik mijn ervaring en kennis delen met studenten”

Dementelcoach

- Getrainde professionele zorgverleners
- Telefonische coaching aan mantelzorgers van thuiswonende mensen met dementie
- Contact elke 2 tot 3 wkn gedurende 20 wkn. Coaching $\pm$ 45min
- **Bewezen effect:** meer competentiegevoel mantelzorgers, minder psychosomatische klachten

Dementelcoach

telefonische hulp voor de naasten van
mensen met dementie

7-5

STAR online cursus dementie

Skills Training And Re-skilling (STAR)

- Voor mantelzorgers, vrijwilligers en professionals
- 8 modules, basis en gevorderd niveau
- Op computer, tablet, telefoon in vijf talen (NL,EN,I,S,RO)
- Kosten 25 € pp/per jaar (korting voor organisaties)

Bewezen effect

- gebruiksvriendelijk en nuttig
- positievere attitude tov dementie
- meer empathie,
- meer competentiegevoel bij mantelzorgers

STAR | Skills Training and Re-skilling
for Carers of People with Dementia
European Project
for Online Training
in Dementia Care

www.stardementiecursus.nl

Doel Onderzoek Ontmoetingscentra 3.0

- Onderzoeken **koppeling/implementatie**
(meerwaarde, bevorderende en belemmerende factoren)
- Onderzoeken **(kosten)effectiviteit** verbrede aanbod, meer specifiek **DemenTalent**

Vraagstellingen Ontmoetingscentra 3.0

- 1) Komen OC3.0 beter tegemoet aan **variatie in behoeften en voorkeuren**?
Gaat hierdoor een bredere groep van OC gebruikmaken?
Hoe verschillen zij in kenmerken van de huidige gebruikers?
- 2) Bevordert OC3.0 de latere **toeleiding naar ontmoetingscentra**?
- 3) Welke factoren bevorderen/belemmeren de koppeling van de nieuwe interventies (op gebruikers-, organisatie-, en wet/regelgevingniveau)?
- 4) **(Kosten)effectiviteit** van het verbrede aanbod tov huidige OC?
 - voor persoon met dementie: DementTalent
 - voor de mantelzorger: Dementelcoach en STAR online

Vraagstellingen Ontmoetingscentra 3.0

- 1) Komen OC3.0 beter tegemoet aan **variatie in behoeften en voorkeuren**?
Gaat hierdoor een bredere groep van OC gebruikmaken?
Hoe verschillen zij in kenmerken van de huidige gebruikers?
- 2) Bevordert OC3.0 de latere **toeleiding naar ontmoetingscentra**?
- 3) Welke factoren bevorderen/belemmeren de koppeling van de nieuwe interventies (op gebruikers-, organisatie-, en wet/regelgevingniveau)?
- 4) **(Kosten)effectiviteit** van het verbrede aanbod tov huidige OC?
 - voor persoon met dementie: **DemenTalent**
 - voor de mantelzorger: Dementelcoach en STAR online

Onderzoeksopzet

Loting

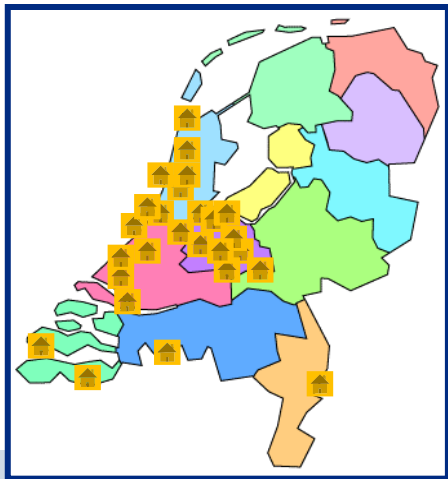
15 centra OC3.0

Nieuwe interventies

7 DementTalent

4 Dementelcoach/
STAR

4 DementTalent
Dementelcoach/
STAR

**14 reguliere
centra
controlegroep**

Resultaten

Onderzoek naar DemenTalent

Resultaten vraag 1

Behoefte en bredere doelgroep

Wensen deelnemers DemenTalent

- Buiten actief /met handen actief
 - Onderwijs/PR
 - Dienstverlening
 - Kinderen
-
- Zorgbehoefte verschilt niet met reguliere OC deelnemers
 - Deelnemers aan DemenTalent minder onvervulde behoefte aan dagbesteding en gezelschap

Resultaten vraag 1: bredere doelgroep

Deelnemers aan DemenTalent tov reguliere OC:

- jonger (gemiddeld 76,5 jaar en bij reguliere OC 80,6 jaar)
- vaker man
- minder vaak weduwe/weduwnaar
- vaker wonend met een echtgenoot/partner
- hoger opgeleid
- ervaren meer welbevinden
- maken minder gebruik van thuiszorg
- mantelzorgers wat ouder (gem. 65 jaar) dan reguliere OC (60 jaar)

Enkele deelnemers van DemenTalent

Sport club

Kinderopvang

Enkele deelnemers van DemenTalent

Voorlees-opa op school

Moestuין/ boerderij

‘Ik ben blij, ik voel me weer nuttig

- Deelnemer DemenTalent

‘Ze is gelukkig, en dat gevoel neemt ze mee naar huis terug.’

- Echtgenoot van deelnemer

‘Wat ik het mooiste vind is dat het hem zo blij maakt als hij voelt dat hij weer als een normaal mens wordt behandeld. Dat is mijn beloning voor dat ik hem hier naartoe heb meegenomen.’

- Werknemer van vrijwilligerslocatie

‘DemenTalent heeft ons een ander perspectief gegeven, we denken meer vanuit mogelijkheden.’

- Programmacoördinator OC

Conclusie vraag 1

- Ja, OC3.0 met DemenTalent komt beter tegemoet aan variatie in behoeften en voorkeuren
- Mensen worden blij van het vrijwilligerswerk!
- Er maakt een bredere groep mensen met dementie en mantelzorgers gebruik van OC3.0

Resultaten vraag 2

Toeleiding naar Ontmoetingscentra

- Vrijwel alle deelnemers aan DemenTalent na half jaar tot jaar naar OC
- Ook voorbeelden van combinatie DemenTalent en OC
- Ook voorbeelden van OC deelnemers die alsnog aan DemenTalent zijn gaan deelnemen

Conclusie:

Natuurlijke overgang en gecombineerd gebruik

Resultaten vraag 4: Effectiviteit

Deelnemers aan DemenTalent tov reguliere OC na 6 mnd:

- **minder gedrags- en stemmingssymptomen** (in beide groepen)
- **ernst van de symptomen is minder** (middelgrote effecten)
- **een toename in positief affect** (in beide groepen)

Mantelzorgers ervaren **significant minder belasting** door gedrags- en stemmingsproblemen (middelgroot effect)

Geen verschil: zelfwaardering, ervaren autonomie en overige domeinen van kwaliteit van leven, maar wel een klein tot middelgroot voordeel in (minder) negatief affect

Deelnemers DT niet gelukkiger of meer kwaliteit van Leven dan mensen die niet gebruik maken van dagvoorziening

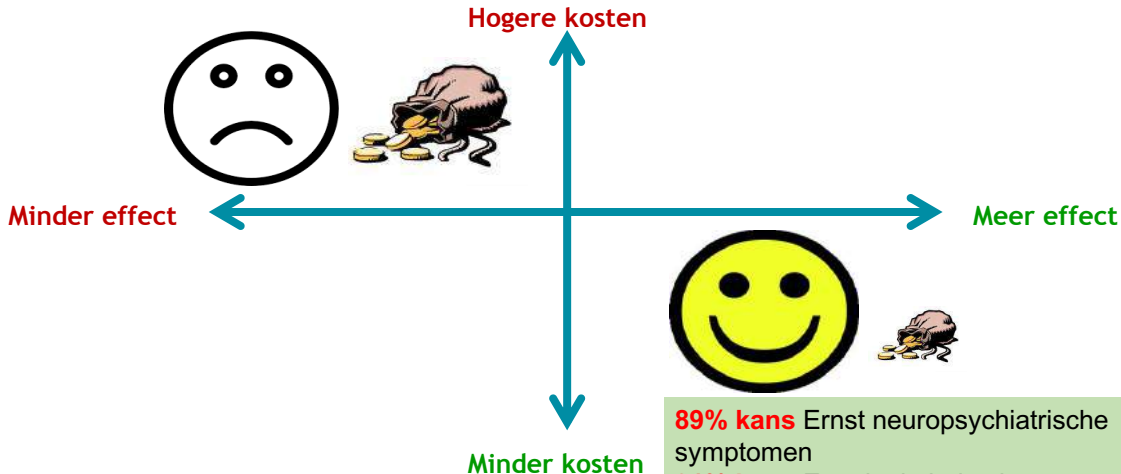
Mantelzorgers trend: **wel gelukkiger**

Grote tevredenheid over DemenTalent en reguliere OC

Resultaten vraag 4: DT Kosten-effectief

89% kans Ernst neuropsychiatrische symptomen

91% kans Emotionle belasting mz

95% - 88% kans QALYs voor PmD

Conclusie (kosten)effectiviteit DemenTalent

DemenTalent is goed alternatief voor dagsociëteit van OC (een of enkele dagdelen per week)

- Deelnemers oha emotioneel meer **in balans** en heel **tevreden**
- Mantelzorgers **minder belast** en **gelukkiger**

Ontmoetingscentra en vrijwilligerswerk een **effectieve en kosteneffectieve combinatie!**

DemenTalent draagt ook bij aan de sociale gezondheid

- **Vervullen van je potentieel in de samenleving**
Zo goed mogelijk blijven functioneren in de maatschappij
obv **competenties** en **talenten**
- **Participatie in betekenisvolle en sociale activiteiten**
Bezigheden en **sociale interacties, banden, relaties**
hebben, die **betekenisvol zijn voor** persoon met
dementie zelf

Conclusie Dementelcoach/STAR

Dementelcoach/STAR goede alternatieven voor gespreksgroepen en infobijeenkomsten in OC (geen verschil in effect met regulier OC)

- Mantelzorgers **tevreden** over emotionele steun DC en informatie STAR
- **Gelukkiger** dan mantelzorgers die geen ondersteuning ontvangen

Aanbevelingen

- Verspreiding DemenTalent, Dementelcoach en STAR naar OCs als aanvullend/alternatief programma om bredere doelgroep te bedienen
- Vrijwilligerswerk via DemenTalent aanmoedigen bij mensen met dementie
- Geen strikte scheiding tussen deelname DemenTalent en OC dagsociëteit
- Gemeenten worden aanbevolen OCs te ondersteunen bij implementatie DemenTalent, Dementelcoach, STAR door dit te integreren in beleid en acties voor een dementievriendelijke samenleving
- Personele inzet (min. 7 uur) is nodig voor invoering DemenTalent
- **Maak gebruik van ontwikkelde implementatiematerialen!!**
- **Draaiboek, film, folders, cursus voor personeel OC**

Utilization, effect, and benefit of the individualized Meeting Centers Support Program for people with dementia and caregivers

This article was published in the following Dove Press journal:
Clinical Interventions in Aging

Rose-Marie Dröes ^{1,2}
Annelies van Rijn ¹
Eline Rus ³
Seghoulène Dacier ⁴
Franka Meiland ^{1,4,5}

¹Department of Psychiatry, Amsterdam University Medical Centers, Location Vumc, Amsterdam Public Health Research Institute, Amsterdam, The Netherlands; ²Department of Research and Innovation, Regional Mental Health Organization GgZingeest, Amsterdam, The Netherlands; ³Department of

Purpose: There are few interventions on an individual basis to support community-dwelling people with dementia to continue to fulfill their potential in society and to support their informal caregivers via e-Health. This study explored the effectiveness of the individualized Meeting Centers Support Program (iMCSP) consisting of DemenTalent (people with dementia work as volunteers in a society based on their talents), Dementelcoach (telephone coaching), and STAR e-Learning for caregivers, compared to regular MCSP and No day care support.

Method: An explorative randomized controlled trial with pre/post measurements (M0-M6) and two groups (iMCSP and regular MCSP). In addition, a comparison was made between iMCSP and a reference No day care control group. Standardized questionnaires were administered on self-esteem, neuropsychiatric symptoms, experienced autonomy and quality of life of the person with dementia, and on caregiver's sense of competence, quality of life, and happiness.

OC3.0 werd mede mogelijk gemaakt door:

dioraphte

BAVO STICHTING
HEEMSTEDE

HOFJE CODDE EN VAN BERESTEYN

RCOAK

Roomsch Catholijk Oude Armen Kantoor

FONDS SLUYTERMAN VAN LOO
OUDERENPROJECTEN

Stichting tot steun VCVGZ

